

การบริหารงานบุคคลตามหลักฆราวาสธรรมของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

**PERSONNEL ADMINISTRATION BASED ON LAYMEN'S FOUR
BLISSFUL HOUSEHOLD RULES IN BUDDHISM OF
PHRARIYATIDHAMMA SCHOOLS IN LOEI PROVINCE**

พระครูสุมนธรรมนาถ

ผู้อำนวยการโรงเรียนธรรมนิเทศก์วิทยา

Phrakru Sumondhammanat

Director of Dhammaniteswittaya School

Corresponding Author E-mail: summon_1257@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคลตามหลักฆราวาสธรรมของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย และ (2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามหลักฆราวาสธรรมของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์การทำงาน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือบุคลากรโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำนวน 132 รูป/คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบความแปรปรวน

ผลการวิจัย พบว่า (1) ระดับศึกษาการบริหารงานบุคคลตามหลักฆราวาสธรรมของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักฆราวาสธรรม จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

คำสำคัญ: การบริหารงานบุคคล; หลักฆราวาสธรรม;

Abstract

This research aimed to (1) study personnel administration based on laymen's four blissful household rules in Buddhism, and 2) compared personnel administration based on laymen's four blissful household rules in Buddhism of the Phrapariyattidhamma schools in Loei province classified by position and work-experience. This research is a survey research. The sample was 132 persons of the Phrapariyattidhamma schools in Loei province. Statistics were frequency, percentage, means, standard deviation, t – test, and One Way ANOVA.

The research result found that (1) The personnel administration based on laymen's four blissful household rules in Buddhism of the Phrapariyattidhamma school, Department of General Education in Loei province was found at a high level.. (2) comparison the personnel administration based on laymen's four blissful household rules in Buddhism of the Phrapariyattidhamma schools in Loei province classified by position and work-experience, both position and work-experience had different statistical significance at .01.

Keywords: Personnel Administration; Laymen's Four Blissful Household Rules in Buddhism;

บทนำ

การบริหารงานบุคคล ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษามุ่งให้บุคลากรปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของหน่วยงาน โดยยึดหลักการกระจายอำนาจระบบคุณธรรมและหลักธรรมาภิบาลเพื่อให้การบริหารจัดการมีความคล่องตัว เกิดความอิสระในการปฏิบัติงานภายใต้กฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติงานได้รับการพัฒนา มีความรู้ความสามารถ มีกำลังใจนำไปสู่การบริการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามหลักบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทที่สำคัญที่สุดในการปฏิบัติงานเพื่อสนองนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งในการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จต้องอาศัยทรัพยากรในการบริหาร โดยการบริหารงานบุคลากรเพื่อนำความรู้ความสามารถไปพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาคือคุณภาพของการเรียนการสอนเพื่อให้ได้กมีศักยภาพและมาตรฐานสูงขึ้น (กรมวิชาการ, 2545: 15)

ผู้บริหารสถานศึกษาจัดเป็นบุคคลสำคัญที่สุดของสถานศึกษา เพราะมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการเป็นผู้นำให้บุคลากรในสถานศึกษาร่วมมือกันปฏิบัติงานให้บรรลุตามจุดหมายของการจัดการศึกษา ภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตและอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข

หลักธรรมของบุคคลผู้มีความเกี่ยวข้องกันเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติตนต่อกันจึงจะทำให้อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขในสังคมเอาไว้ 4 ประการด้วยกันซึ่งอยู่ในหมวดธรรมที่เรียกว่า"ฆราวาสธรรมธรรม 4" ซึ่งมีความหมายว่า ธรรมสำหรับครองเรือนหรือธรรมสำหรับผู้อยู่ครองเรือน มี 4 อย่างคือ สัจจะ ความซื่อสัตย์ต่อกัน ทมะ การฝึกตน ขันติ ความอดทนอดกลั้น และจาคะการเสียสละ การแบ่งปัน มีน้ำใจจึงเป็นหลักธรรมที่เหมาะสมอย่างยิ่งในการประยุกต์ใช้ในโรงเรียน เพราะเป็นแหล่งสำคัญในการหล่อหลอมความเป็นมนุษย์ให้แก่ นักเรียนทุกคน ถ้าผู้นำหรือผู้บริหารมีความซื่อสัตย์ต่อคนรอบข้างจะทำให้คนรอบข้างไว้วางใจไม่เกิดความ

ระวางต่อกัน แต่ทุกคนก็จะตั้งใจทำงานตามหน้าที่ของตนได้เต็มความสามารถ การงานที่ทำก็จะออกมาดี ประสบความสำเร็จ ตามที่ตั้งเอาไว้ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2554: 139)

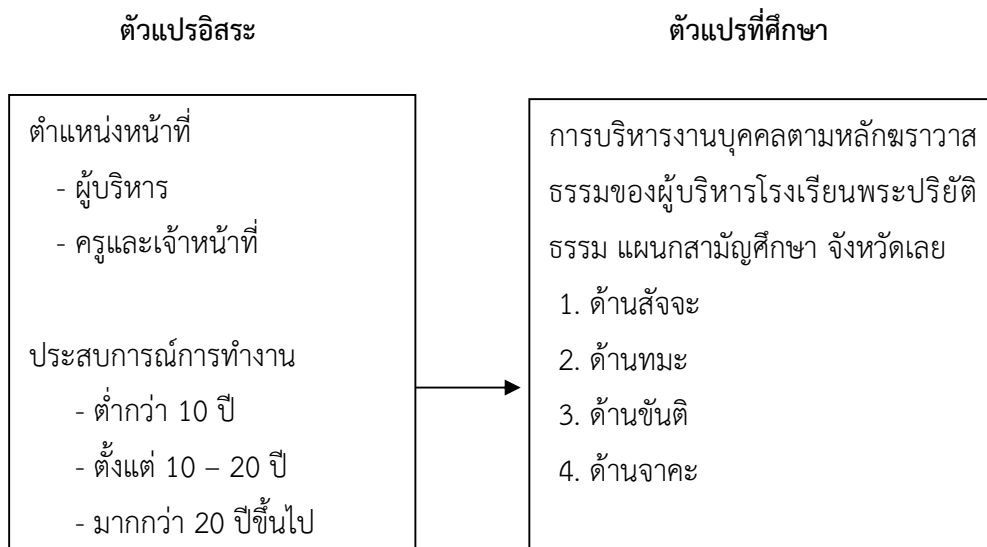
ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย เพื่อเป็นข้อมูลนำเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด อันจะเป็นประโยชน์ต่อข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนากำหนดแนวทาง และรูปแบบการบริหารจัดการของผู้บริหาร สถานศึกษาและการบริหารงานบุคคลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำแนกตาม ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์การทำงาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิด โดยกำหนดตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามที่ใช้ศึกษาดังนี้

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรศึกษา คือ บุคลากรโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำนวน 193 รูป/คน

กลุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) โดยใช้ตารางตารางสำเร็จรูปคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง R.V.Krejcie และ D.W.Morgan (จักรกฤษณ์ โปดาพล และสุพรรณิ บุญหนัก, 2563: 105) และได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 132 รูป/คน ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยยึดตามโรงเรียน เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้ครอบคลุมประชากร หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Sampling) ด้วยการจับสลาก

ตารางที่ 1 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

รายชื่อโรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
โรงเรียนโกวิทวิทยา	10	7
โรงเรียนธรรมนิเทศศึกษา	12	8
โรงเรียนปริยัติสามัญวัดโพธิ์ชัย	18	12
โรงเรียนพระปริยัติธรรมศรีจันทร์วิทยา	22	15
โรงเรียนวัดขามชุมวิทยาธรรม	15	10
โรงเรียนวัดถิ่นฐานรังสิตวิทยา	11	8
โรงเรียนวัดลาดปู่ทรงธรรมวิทยา	10	7
โรงเรียนวัดวังสพุงพัฒนาราม	10	7
โรงเรียนวัดศรีบุญเรืองปริยัติศึกษา	15	10
โรงเรียนวัดศรีบุญเรืองวิทยา	11	8
โรงเรียนวัดศรีภูกระตัง	7	5
โรงเรียนวัดศรีภูเรือ	9	6
โรงเรียนวัดศรีวิชัยนาราม	22	15
โรงเรียนวัดสันติวนารามวิทยา	12	8
โรงเรียนวัดศรีสุวรรณนารามวิทยา	9	6
รวม	193	132

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยได้นำมาบางส่วนจากแบบสอบถามของผู้วิจัยท่านอื่น ๆ มาดัดแปลงเพื่อให้เหมาะสมแบบสอบถามมีเนื้อหาประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์การทำงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert) โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด แปลผลข้อมูลตามเกณฑ์ ดังนี้

5 หมายถึง การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (open ended)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 1 โดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ

2. วิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การแปลผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถาม ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การทดสอบสมมุติฐานการเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ใช้การทดสอบค่าที

4. การทดสอบสมมุติฐานการเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำแนกตามประสบการณ์การทำงานใช้การทดสอบความแปรปรวน

ผลการวิจัย

1. การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

จากการวิจัย พบว่า การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสัจจะ ด้านทมะ ด้านขันติ และด้านจาคะ ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่

จากการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

3. การเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

จากการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

การอภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ และขอเสนอประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จากการวิจัย พบว่า การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสัจจะ ด้านทมะ ด้านขันติ และด้านจาคะ ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรมมีพระสงฆ์เป็นผู้บริหารทำให้บุคลากรมีปัญหอะไรก็สามารถปรึกษา

ได้อย่างตรงไปตรงมา และได้รับการดูแลด้วยความเมตตา สอดคล้องกับพระแก้ว อินทโชโต (ชัยชนะ) (2559: 197) ได้ศึกษาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาล 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาล 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านขันธ์ดี ด้านสัจจะ ด้านทมะ และด้านจาคะ

2. การเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ จากการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลเกี่ยวข้องกับสวัสดิการที่ได้รับจากการทำงาน ที่ควรได้รับการเอาใจใส่มากกว่าที่เป็นมา สอดคล้องกับประครอง พงษ์ชนะ (2556: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาล ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในพื้นที่อำเภอบ้านฝาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่อำเภอบ้านฝาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตาม ตำแหน่ง โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำแนกตามประเภทการดำเนินงาน จากการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จำแนกตามประเภทการดำเนินงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรที่เข้ามาทำงานใหม่ ๆ เป็นบุคลากรที่ยังไม่เข้าใจวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่มีพระสงฆ์เป็นผู้บริหาร มีความสลับซับซ้อนในการตัดสินใจในการบริหารงาน สอดคล้องกับประครอง พงษ์ชนะ (2556: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาล ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในพื้นที่อำเภอบ้านฝาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามประเภทการดำเนินงาน พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่อำเภอบ้านฝาง

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปฏิบัติ

จากผลการวิจัย สามารถนำข้อเสนอแนะดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องมีความอดทน อดกลั้นต่อความหนักและความร้ายแรงทั้งหลาย ตั้งหน้า ทำหน้าที่การงานด้วยความขยันหมั่นเพียร ไม่หวั่นไหว มั่นในจุดหมาย ไม่ท้อถอย อดทนต่อความลำบากตรากตรำ และเรื่องหนักใจต่าง ๆ ในการประกอบกิจการงานอาชีพ เป็นต้น มีสติอดกลั้น คิดอุบายใช้ปัญญา หาทางแก้ไขเหตุการณ์ให้ลุล่วงไปด้วยดี
2. ผู้บริหารควรปฏิบัติตนและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบทำงานของตนด้วยความซื่อสัตย์ ตั้งใจทำงานให้สำเร็จด้วยความระมัดระวัง ไม่เลินเล่อ ไม่ผัดวันประกันพรุ่ง มีความตั้งใจจริงที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนให้สำเร็จลุล่วงและเกิดผลดี
3. ผู้บริหารควรสละอารมณ์ รู้จักปล่อยอารมณ์ที่จะให้จิตใจเศร้าหมอง ชุ่นมัวและเป็นข้าศึกต่อความสงบใจ เช่น ความโกรธ ความเกลียด เป็นต้น เพราะการเก็บกดอารมณ์ชุ่นมัวไว้นั้น ทำให้จิตใจเศร้าหมอง ทั้งยังทำให้ตัวเองเป็นทุกข์กายและทุกข์ใจด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพในการนำหลักธรรมาภิบาล มาประยุกต์ใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานบุคคลสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ให้เพิ่มมากขึ้น
2. ควรศึกษาแนวทางการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย

องค์ความรู้ที่ได้

การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย จากการวิจัย พบว่า การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสัจจะ ด้านทมะ ด้านขันติ และด้านจาคะ

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). *แนวทางการปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2545*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- จักรกฤษณ์ โปตาพล. (2563). *สถิติเพื่อการวิจัย และการใช้โปรแกรม SPSS ในการวิจัย*. เลย: สำรวย ก้อปปี บ้านใหม่.
- ประครอง พงษ์ชนะ. (2556). *การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาธรรมในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระแก้ว อินทโชโต (ชัยชนะ). (2559). *การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาธรรม 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1*. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*. 5(2), หน้า 197 – 206.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2554). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*, พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ บริษัทสหธรรมิกจำกัด.